
FORSLAG OM KUNSTNERASSISTENTORDNING

Unge Kunstneres Samfund (UKS) foreslår å etablere en kunstnerassistentordning for unge, nyutdannede billedkunstnere med bachelor- eller mastergrad fra en kunsthøyskole. Kunstnerassistentordningen vil bidra til erfarings- og kompetanseoverføring mellom etablerte og nyutdannede kunstnere, samt profesjonalisere og øke produksjonsmulighetene for begge parter.

1. Idé

Kunstnerassistentordningen tar sikte på å føre sammen en nyutdannet kunstner med en mer etablert kunstner. Den nyutdannede kunstneren vil jobbe som assistent og få erfaring i alle delene av et kunstnerskap; fra research og produksjon av kunstverk og prosjekter, til regnskap og kontakt med visningssteder. For assistenten vil ordningen fungere som en profesjonaliserende overgang mellom studier og yrkesliv. For den mer etablerte kunstneren vil ordningen øke kunstnerens kapasitet og effektivisere det kunstneriske virket. Særskilt for kunstneryrket er at man i den første tiden som etablert kunstner får betraktelig økt arbeidsmengde uten å få bedret økonomi. I denne perioden har man som kunstner stort behov for assistent uten å ha råd til det. For at begge parter skal få optimalt utbytte av ordningen, foreslår UKS at den nyutdannede og den mer etablerte kunstneren i samarbeid søker ordningen på bakgrunn av sammenfallende kunstnerisk interesse.

2. Bakgrunn

2.1 Assistentkultur

Det er lite bruk av assistenter i Norge i dag, noe som hovedsakelig har økonomiske årsaker. Man ser likevel at de få som benytter seg av assistenter raskere etablerer sin kunstneriske produksjon på et betydelig høyere nivå. I utlandet jobber unge kunstnere ofte for mer etablerte navn for å skaffe seg kunnskap og kontakter i miljøet, og for å tjene penger til egen virksomhet. Det vil være til fordel for det norske kunstmiljøet at en slik kultur utviklet seg her; det vil innføre en sunn økonomi i feltet og produksjonsnivået vil økes. UKS' forslag er modellert etter det velfungerende svenske assistentordningen, som forvaltes av Konstnärnämnden. Ordningen vil også skape kontaktflate på tvers av uttrykk, geografi og alder. UKS mener det er viktig at nyutdannede billedkunstnere profesjonaliseres ved å ha relevante og betalte jobber.

2.2 Produksjonen

En kunstnerassistentordningen vil ha innvirkning på den mest avgjørende delen av et kunstnerskap, produksjonen. I dag spenner kunstproduksjonen ofte bredt over mange teknikker og uttrykk, og innebærer et stort nettverk av leverandører og produksjonssteder. Det finnes en stor bredde i hva unge kunstnere jobber med. Noen jobber fulltid på atelieret med maleri, tegning, video eller skulptur, andre driver visningssteder eller jobber med sosiale og

politiske prosjekt. De fleste har en mangefasetert og variert praksis. Unge kunstnere forholder seg til gallerier, museer, kunstsentre, utsmykningsoppdrag og kunstnerdrevne visningssteder. Mye av aktiviteten er også rettet mot utlandet. Mangfoldet av produksjons- og visningsarenaer øker arbeidsomfanget, som igjen fører til økt behov for assistent.

2.3 Sammenligning med aspirantordningen

Kunstnerassistentordningen UKS foreslår oppfylling av nyetableringen av aspirantordningen slik det kan leses i Kulturrådets FOU 49;

«Formålet med aspirantordningen er å skape tidsbegrensede aspirantstillinger som skal gi kunstnere i etableringsfasen mulighet til å utvikle seg kunstnerisk og etablere seg i det yrket de har valgt. Stillingen skal gi kunstnerne mulighet til å bedre sin egen kompetanse og å arbeide med kunstneriske oppgaver sammen med andre ved de kunstneriske virksomhetene de er tilknyttet.»

UKS mener at dette formålet ikke blir innfridd ved å jobbe innenfor institusjoner slik aspirantordningen fungerte da den sist eksisterte. I den nylanserte ordningen er det fokusert på inkludering av aktører med minoritetsbakgrunn, og et svært lite antall stillinger er fordelt over hele kulturfeltet. UKS anbefaler sine medlemmer å jobbe som assistent for en aktiv kunstner fremfor som aspirant i en kunstinstitusjon for å styrke seg som kunstner.

3. Virkning

3.1 Profesjonalisering UKS mener at en assistentperiode er den beste kompetansehevingen man kan få som nyutdannet kunstner. Assistenten får, ved reell kontakt med kunstverden, erfaringer det er vanskelig å tilegne seg under utdanningen. Han eller hun vil langt lettere kunne etablere seg som billedkunstner med erfaring som assistent. Assistenten vil få økt kunnskap om teknikker, administrasjon av kunstnerarbeid og gjennomføring av kunstprosjekter. I en assistent/kunstner-situasjon vil begge parter måtte formulere idéer og refleksjoner om kunstverk klarere for å ha et godt samarbeid. Dette fører til at både assistenten og kunstnerens får hevet sitt formulerte refleksjonsnivå. Kunstneren som har en assistent, får frigjort tid til kunstnerisk arbeid og får økt produksjonskapasitet. Denne profesjonaliseringen av kunstnerens virke vil øke kvaliteten og muliggjøre mer omfattende produksjoner.

3.2 Økt produksjon

En assistent som er utdannet kunstner vil kunne gi både teknisk og kunstnerisk bistand. På den tekniske siden vil research, praktisk hjelp, kontakt med gallerier og oppdragsgivere, søknadsskriving, rapportering, innhenting av anbud og budsjettstyring være arbeidsoppgaver assistenten kan gjøre. Assistenten vil også gjøre det mulig å lage større produksjoner på kortere tid. Kunstneren vil på sin side få mulighet til å fokusere mer på det kunstneriske og mindre på logistikk og administrasjon.

3.3 Internasjonalisering

UKS foreslår at de nyutdannede kunstnerne kan søke seg til kunstnere bosatt i utlandet. De vil dermed kunne få internasjonale kontakter det ellers ville tatt mange år å opparbeide seg på egen hånd, og de vil få erfaringer med kunstproduksjon utenfor Norge. Disse erfaringene og kontaktene vil komme flere til gode når assistenten returnerer til Norge. Ved å åpne for å søke seg til utlandet, økes variasjonen av kunstnere assistentene kan jobbe for. Det øker muligheten for å kunne jobbe for en kunstner som er svært relevant i forhold til assistentens kunstnerskap. Det vil også øke kontaktflaten mellom norske kunstnere og et internasjonalt kunstmiljø

3.4 Kontaktflate

Kunstnerassistentordningen vil kunne initiere samarbeid og dialog på tvers av generasjoner og steder. I dag ser vi en unødvendig kløft mellom generasjonene av kunstnere. Kunstnerassistentordningen vil kunne bedre denne situasjonen. UKS mener dette gavner både kunstner og assistent. Assistenten vil bli introdusert for nettverk innenfor profesjonelt kunstliv. Det omfatter aktører i kunstlivet - kunstnere, gallerister, kuratorer, kritikere etc. - og aktører i produksjonsleddet.

3.5 Innsikt og erfaring

Som profesjonell billedkunstner har man opparbeidet seg en spesialisert innsikt og presisjon innenfor sin sjanger. Som assistent for en profesjonell kunstner har man mulighet til å få innblikk i denne erfaringen. I ethvert kunstnerskap finnes det taus kunnskap, og UKS mener at kunstnerassistentordningen åpner for overføring av denne kunnskapen gjennom et års samarbeid. Assistenten vil utvikle god formuleringsevne rundt kunstverk og få innsyn i tankeprosessen bak produksjonen. Han/hun vil også få innsikt i teknikkene kunstneren benytter seg av i sin produksjon og i mange tilfeller kunne bidra med nyttig teknisk kunnskap. Assistenten vil også lære hva som kreves for å være billedkunstner på et høyt nivå, av tidsbruk, disiplin, utholdenhet og rutiner.

3.6 Faglig utveksling

Den gjensidige faglige utvekslingen mellom kunstner og assistent handler om tre sentrale faglige elementer: 1: teknikker, rutiner/fremgangsmåter. 2: formulering av idéer, refleksjoner. 3: kunstnerisk innhold.

4. Praktisk gjennomføring

4.1 Varighet og antall UKS foreslår en prøverordning på to år, hvor 20 unge kunstnere hvert år får anledning til å jobbe i en 50% stilling med en mer etablert kollega i ti måneder.

4.2 Kunstnerassistentordningens størrelse

Kunstnerassistenten bør lønnes på et nivå som tilsvarer nivået på statlige arbeidstipend (merk her at et arbeidstipend på rundt kr 210 000 i året regnes ut som en 50% stilling). UKS foreslår at assistentens lønn settes til lønnstrinn 49 iflg. Det kgl. Fornyings-, administrasjons-, og kirkedepartement Tabell-A Hovedlønnstabell.

4.3 Søknad

UKS mener Kulturrådet er egnet til å forvalte ordningen. Kunstner og assistent søker sammen. I søknaden skal det informeres om hvilke planer kunstneren har i arbeidsåret og hvilke arbeidsoppgaver assistenten er tiltenkt. I søknaden bør det tydelig fremgå hva assistenten ønsker å lære og utvikle, i forhold til sin egen praksis, og hvordan dette sammenfaller med den eldre kunstnerens interesser og behov.

4.4 Vilkår

Assistenten skal ha bachelor- eller mastergradsutdanning fra kunsthøyskole. UKS foreslår at ordningen kan søkes av studenter i siste halvår av utdanningen, slik at de kan begynne som assistenter ved studiets slutt. Kunstnerassistentordningen er tenkt forbeholdt nyutdannede, noe UKS definerer som inntil fem år etter endt utdanning. UKS foreslår at kunstneren som søker assistent har minst fem års erfaring som aktiv billedkunstner. Ved tildeling, vil assistent og kunstner inngå en gjensidig bindende avtale.

4.5 Rapportering

Det skal sendes inn rapport etter endt arbeidsforhold, dette for å kunne ha ettersyn med at ordningen fungerer. Rapporten bør inneholde beskrivelser av arbeidsoppgaver og erfaringer.

5. Konklusjon

UKS tror ordningen vil skape en ny kultur for assistentbruk og at den vil løfte samtidskunstscenen i Norge opp på et mer produktivt og profesjonelt nivå. UKS tror at denne ordningen vil forbedre etableringsmulighetene for unge kunstnere og heve diskursnivået. Ordningen vil føre til økt internasjonalisering og kunnskaps- og kompetanseutveksling.

Marianne Hurum
Styreleder UKS
m.hurum@uks.no
94 39 41 03

Ruben Steinum
Nestleder UKS
r.steinum@uks.no
92 09 23 50